

viri financiranja

internacionalizacija

trg dela

siva ekonomija

odprava administrativnih ovir

plačilna nedisciplina

kompetence MSP

1. VRH MALEGA GOSPODARSTVA

Veter v jadra malega gospodarstva

Zaključki 1. vrha malega gospodarstva

Malo gospodarstvo je v letu 2011 s 129.435 poslovno aktivnimi mikro in malimi družbami in podjetniki (MMP) s 36 % vseh sredstev zaposlovalo 56,1 % vseh zaposlenih in ustvarilo 34,5 % vseh čistih prihodkov od prodaje, 40,7 % dodane vrednosti. V zadnjih 3 letih so MMP število zaposlenih zmanjšala za 7,1 %, čisti prihodki od prodaje so se zmanjšali za 9,4 %, dodana vrednost pa za 8,2 %.

Načela Akta za mala podjetja, ki usmerjajo na upoštevanje specifik MMP »Najprej pomisli na male« pri sprejemanju in spoštovanju zakonodaje in politik, pri delovanju pravne države in države kot javnega naročnika, pri organiziranosti spodbudnega podpornega okolja za krepitev inovativnosti, kompetenc, internacionalizacije MMP, ne upoštevajo v zadostni meri.

7 PODROČIJ ZA SPREMEMBE

VIRI FINANCIRANJA

Dostopnost do virov financiranja je za MMP vse težja premostljiva ovira. Cena denarja se dviga, močno se zaostrejuje pogoji zavarovanja kreditov.

INTERNACIONALIZACIJA

Delež MMP na tujih trgih je premajhen. Manjka učinkovito organizirano podporno okolje, kakršno je v predlogu programa »Go International Slovenia«, prilagojenega MMP.

TRG DELA

Veljavna delovno pravna zakonodaja in visoki stroški dela povzročajo anomalije in segmentacijo trga dela. Po storilnosti na enoto dela smo mednarodno neprimerljivi.

DELO NA ČRNO - SIVA EKONOMIJA

Siva ekonomija in delo na črno sta nelojalna konkurenca podjetjem, ki spoštujejo veljavno zakonodajo. Vzroki za njun nastanek se ne odpravljajo sistematično.

ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR (OAO)

Administrativne ovire, ki za MMP pomenijo velik strošek ali celo nepremostljivo oviro za začetek poslovanja in razvoj podjetja, se ne odpravljajo.

PLAČILNA NEDISCIPLINA

Finančna stabilnost, vzdržna rast in obstoj številnih podjetij in delovnih mest je ogrožena zaradi nedelovanja pravne države in slabih poslovnih praks med podjetji.

KOMPETENCE MALIH IN SREDNJIH PODJETIJ

Za premagovanje težav pri pridobivanju in razvijanju kompetenc, za dvig konkurenčnosti MMP potrebujejo aktivno podporo države.

VIRI FINANCIRANJA

Dostopnost do virov financiranja je vse težja. Cena denarja se dviga za stare in nove dolgove, močno se zaostrojuje pogoji zavarovanja kreditov. To še posebej zadene malo gospodarstvo, ki se sooča še s številnimi zahtevami priprave preobsežne dokumentacije in drugih administrativnih postopkov pri pridobivanju in zavarovanju kreditov ter tudi pri črpanju evropskih sredstev.

Zato predlagamo:

- Z ustreznimi instrumenti spodbuditi banke k aktivnejšemu sodelovanju z malim gospodarstvom, omogočiti, da bodo lahko prevzemale več tveganj pri kreditiranju projektov podjetij, ki zagotavljajo delovna mesta, trajnostni razvoj in višjo dodano vrednost, posebej še, če vključujejo inovacije, nagrajene z domačimi ali mednarodnimi priznanji.
- Zagotoviti izvajanje ukrepov za pospešeno črpanje EU sredstev decentraliziranih (Slovenija) in centraliziranih (EK) razpisih
  - poenostaviti postopke prijavljanja,
  - debirokratizirati in pospešiti administrativne postopke vrednotenja projektov, preverjanja poročil in odobritev izplačil, skrajšanje plačilnih rokov plačil)
  - Izboljšati informiranost o MMP o razpisih na ravni EU (okrepi vlogo SGRZ v Bruslju in sofinancirati udeležbo slovenskih asociacij (zbornic, grozdov, tehnoloških centrov) na informativnih dnevih v Bruslju
- Spodbuditi **dodatno/večjo ponudbo** tveganega kapitala, posebej za projekte, prejemnike nacionalnih in mednarodnih priznanj za inovacije
- Pospešiti uveljavljanje instrumentov SID banke za spodbujanje razvoja malih in mikro podjetij in **dokapitalizacijo MMP**.
- Zagotoviti smiselno organiziranost, jasne pristojnosti in ustrezno vodenje ter financiranje izvajalskih institucij (TIA; SPS; STO,...), s ciljem zagotoviti optimalno podporo MMP, ki delujejo v celotnem procesu ustvarjanja dodane vrednosti.

INTERNACIONALIZACIJA

Za nadaljnji obstoj MMP je večja usmeritev na tuje trge ključnega pomena, danes pa je delež malega gospodarstva v izvozu daleč premajhen. MMP se za vidnejši prodor na tuje trge soočajo s številnimi težavami, za njihovo premoščanje potrebujejo ustrezno podporo državnih podpornih institucij. Nujna je njihova boljša organiziranost. Predvidena je npr. v programu »Go International Slovenia« s sklopom aktivnosti, »Go International SME«, prilagojenih potrebam mikro in malim podjetij pri prodoru na tuje trge.

Zato predlagamo:

- Zagotoviti pogoje za tesnejše povezovanje (projektno grozdenje) slovenskih podjetij za skupni vstop na tuje trge.
- Uvesti individualno svetovanje o značilnostih poslovanja in konkretnih priložnosti na tujih trgih.
- Uveljaviti iskanje konkretnih potencialnih partnerjev na tujih trgih.
- Organizirati tematska izobraževanja za mikro in mala podjetja s področja internacionalizacije.
- Organizirati mreženja med slovenskimi izvozniki in srečanja z agenti, ki delujejo na tujih trgih.
- Zagotoviti sodelovanje mikro in malih podjetij pri organizaciji skupinskih sejmskih nastopov.
- Organizirati sektorske gospodarske delegacije na tuje trge.
- Za potencialne partnerje na tujih trgih oblikovati predstavitveni katalog mikro in malih podjetij.
- Zagotoviti pomoč pri iskanju finančnih sredstev za poslovanje na tujih trgih.
- Organizirati ustrezno informacijsko mrežo za zagotavljanje informacij o evropskih projektih za spodbujanje internacionalizacije mikro in malih podjetij – Enotni virtualni portal za informiranje MMP.
- Izvesti promocijo projekta EEN mreže (Enterprise Europe Network) za večjo vključenost mikro in malih podjetij v mrežo poslovnih kontaktov.
- Ustanoviti 10 posredniških pisarn v sosednjih državah za spodbujanje izvoza MMP, ki omogoča dnevno migracijo njihovih zaposlenih.

TRG DELA

Za hitrejše prilagajanje spremembam na domačem in tujih trgih delodajalci v malem gospodarstvu pričakujejo spremembo delovno pravne zakonodaje, Aktivne politike zaposlovanja in drugih politik, ki bodo zagotovile večjo fleksibilnost trga dela in nižje obremenitve stroškov dela.

Zato predlagamo:

- S spremembo zakonodaje omogočiti poenostavitev in skrajšanje postopkov za sklenitev in odpoved pogodbe o zaposlitvi.
- V primerih nujnega prestrukturiranja malega podjetja
  - Uvesti možnost enostranske odločitve delodajalca, da namesto odpovedi pogodbe o zaposlitvi izplača »primerno odmeno« ali »odškodnino«;
  - Uzakoniti institut "začasnega prenehanja potreb po delu" za čas pomanjkanja naročil; s pravico delavca za pridobitev nadomestila na Zavodu za zaposlovanje za čas brezposelnosti; pri tem delodajalec delavcu ni dolžan izplačati odpravnine, ampak obvezan, da ga ponovno povabi k zaposlitvi, ko bo po pridobitvi naročil ponovno izkazana potreba po njegovem delu.

- Ustanoviti sklad za odpravnine malega gospodarstva, iz katerega bodo delavci lahko črpali odpravnino ob prenehanju delovnega razmerja iz razlogov na strani delodajalcev.
- Ustrezneje postaviti mejo med učinkovitim in neefektivnim delovnim časom (odmorom za malico).
- Zagotoviti možnost prožnejše organizacije delovnega časa in prerazporejanja delavcev.
- V politiko plač, zdravstveno in invalidsko politiko vključiti spodbude za zmanjšanje odsotnosti z dela
- Delodajalcu dopustiti možnost za sprožitev postopka ugotavljanja invalidnosti, kadar razpolaga z negativnim mnenjem pooblaščenega zdravnika.
- Pospešiti uveljavljanje Zakona o socialnem podjetništvu
- Spodbuditi ustanavljanje zelenih delovnih mest.
- Z ukrepi aktivne politike zaposlovanja brezposelne pospešeno usmerjati ali v javna dela ali v zasebni sektor in jih usmerjati v poklice, katerih ponudba na trgu dela je premajha.
- Z aktivno politiko zaposlovanja spodbujati zaposlovanje mladih v malem gospodarstvu
  - oblikovati instrumente sofinanciranja različnih oblik zaposlitve ter financiranje pripravništva;
  - zagotoviti njihovo usposabljanje na delovnem mestu pod ustreznim mentorstvom izkušene osebe;
- Spodbujati izvensodno reševanje delovnih sporov, zlasti z arbitražo in mediacijo.

DELO NA ČRNO - SIVA EKONOMIJA

Siva ekonomija in delo na črno pomenita nelojalno konkurenco podjetjem, ki spoštujejo veljavno zakonodajo. Za bistveno zmanjšanje je potrebno sistematično odpravljati vzroke za njun nastanek.

Zato predlagamo:

- Uvesti pavšalno obdavčitev za male poslovne subjekte, ki bo prostovoljna, administrativno sprejemljiva in hkrati po učinkih uravnotežena za mala in mikro podjetja ter samostojne podjetnike;
- Proučiti negativen učinek previsokih davčnih stopenj v spodnjih dohodninskih razredih na davčne utaje in sivo ekonomijo;
- Bistveno povečati najnižjo predpisano globo za opravljanje dela na črno;
- Povečati obseg in sistematičnost nadzora za odkrivanje in sankcioniranje sive ekonomije in dela na črno – posebej v dejavnostih, za katere izvajanje se zahtevajo minimalni predpisani pogoji;
- Sistematično ozaveščati in spodbujati davčne zavezance, da za kupljeno blago in storitve zahtevajo račun (npr. dohodninske olajšave).

ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR (OAO)

Administrativne ovire za mala podjetja predstavljajo nepotreben velik strošek, pogosto pa celo nepremo-

stljivo oviro za začetek poslovanja in razvoj podjetja.

Zato predlagamo:

- Pri sprejemanju in spreminjanju zakonodaje upoštevati načela Smernic za boljšo zakonodajo; Pospešeno izvajati že sprejeti Program Vlade RS za 25% zmanjšane administrativnih bremen - upoštevati izjeme za malo gospodarstvo od splošnih pravil in postopkov, s poenostavitvijo le teh po principu »Think small first!« oz. »Najprej pomisli na male!«.
- Zagotoviti kakovost in veljavnost zakonodaje na daljši rok.
- Zmanjšati število upravnih dovoljenj, debirokratizirati in standardizirati njihovo pridobitev pri postopkih odobritve začetka poslovanja v določenih dejavnostih.
- Zagotoviti, da se obveznosti do različnih upravnih organov izpolnijo z enotnimi obrazci in na skupnih točkah- po vzoru E-VEM točke.
- Smiselno in selektivno deregulirati postopke za opravljanje dejavnosti in regulacijo poklicev
- Zahteve in obveznosti v postopkih javnega naročanja ustrezno prilagoditi za mala podjetja (enostavnejši in preglednejši javni razpisi, manj formalnih izkazov, ki so dostopni v javnih evidencah, itd.).
- Uveljaviti večjo odzivnost in strokovnost zaposlenih v državni upravi za potrebe malega gospodarstva – uvesti ustrezno motivacijo in institut odgovornosti javnega uslužbenca;
- Sistematično nadzirati in sankcionirati molk organa v upravnih in administrativnih postopkih

PLAČILNA NEDISCIPLINA

Finančna stabilnost, vzdržna rast in obstoj številnih podjetij in delovnih mest je ogrožena zaradi neustreznega delovanja institucij pravne države in poslovnih praks med podjetji. Vzpostaviti je potrebno učinkovitejše delovanje pravne države. Uveljaviti je potrebno spoštovanje veljavne zakonodaje ter izvajanje dobrih poslovnih praks države in podjetij za izboljšanje poravnavanja njihovih medsebojnih obveznosti.

Zato predlagamo:

- Bistveno izboljšati postopke priznavanja in poravnavanja obveznosti državnih in javnih institucij do poslovnih subjektov, posebej malega gospodarstva in na vseh ravneh zagotoviti zagotoviti spoštovanje zakonsko določenih rokov plačil (sankcije za zamude plačil, sankcije za odgovorne osebe).
- Pospešiti postopke izvršbe s podelitvijo večjega obsega pristojnosti sodniškimi pomočnikom, po vzoru insolvenčnih postopkov;
- V postopkih izbora izvajalcev javnega naročanja, tako na področju investicij kot na področju storitev, pri izboru izvajalcev (glavnih in podizvajalcev) uveljaviti načela ekonomske najugodnejše ponudbe in ne zgolj najnižje, nerazumno nizke cene.

- Zagotoviti, da javni naročniki izvajajo neposredna plačila za nesporne obveznosti podizvajalcem. Veljavna zakonodaja tega ne preprečuje.
- Po uradni dolžnosti sprožiti postopke zaradi insolventnosti kot sankcijo za neaktivnost lastnikov ali organov upravljanja gospodarskih družb (družbe z blokadami računov, ki poslujejo tudi po leto ali več preko povezanih družb; neplačilo davkov in prispevkov ter drugih obveznih dajatev, itd.).
- S spremembo Zakona o DDV zagotoviti, da se za že sprožene postopke zaradi insolventnosti glavnih izvajalcev zasebnih in javnih investicij uveljavi pravica do izplačila vstopnega DDV-ja tudi za obdobje pred 1. 1. 2011.
- Ustrezno z določili EU »Late Payment direktive« spremeniti Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih – umik obveznega večstranskega pobota, 120 dnevne »poštenega« plačila in smiselno uvajanje izvršnice.

KOMPETENCE MALIH IN SREDNJIH PODJETIJ

Pri premagovanju težav pri pridobivanju in razvijanju kompetenc mala podjetja potrebujejo aktivno podporo države. Zato je potrebno izdelati Strategijo razvoja malega gospodarstva, s posebnimi poudarki na pridobivanju znanja, veščin in kompetenc za globalno konkurenčnost malih in mikro podjetij.

Zato predlagamo:

Izobraževanje in trg znanja

- Šolske programe posodobiti z novimi tehnološkimi spoznanji, uvesti predmete za pridobitev ustreznih praktičnih znanj in veščin.
- Spodbujati strokovno in poklicno izobraževanje na osnovi prepoznanih potreb gospodarstva,.

- Aktivno podpirati sodelovanje med dijaki/študenti in podjetji (prakse, pripravništvo z državnim sofinanciranjem mentorjev).
- Pospešeno verificirati, izvajati in delno sofinancirati potrebne nove sodobne programe, ki jih javno šolstvo ne zagotavlja,
- Aktivno promovirati in podpreti ponudbo slovenskih ponudnikov kakovostnih, mednarodno primerljivih znanj
- Za boljše delovanje trga znanja dejavno podpirati prenos znanja v gospodarstvu.
- Podpirati zaposlovanje strokovnjakov v MMP za krajša obdobja oz. najemanje strokovnjakov kot zunanjih sodelavcev v teku določenega projekta ipd.

Kompetence

- Podpirati dobre programe za sistematičen prenos primerov dobre gospodarske prakse in standardov iz tujine v (zbornice...).
- Podpirati programe za izvajanje mednarodne primerljivosti in konkurenčnosti podjetij.
- Spodbujati podporno okolje za povezovanje podjetij v grozde in druge oblike povezovanja, predvsem tam, kjer je izražen neposreden interes med podjetji in skupni cilj dvig konkurenčnosti na tujem trgu (mreže, platforme, verige)
- Aktivno ozaveščati o pomen in spodbujati oblikovanje poslovnih mrež na različnih ravneh in oblikah (regijskih, medbranžnih, proizvodno-storitvenih ...),
- Zagotoviti aktivno podporo za razvojni preboj iz mikro v mala podjetja – nacionalni programi za podjetja v rasti in za internacionalizacijo MMP - pri vzpostavljanju trajnejših in na sodobnih temeljih zasnovanih povezav, grozdov doma in še posebej v tujini na strokovni, institucionalni ravni ter s konkretnimi mehanizmi podpore.

Srebrni pokrovitelj:

Bronasti pokrovitelj:

Partner:

Poslovni nasvet pred vašimi vrati